

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Konsten att vara förbluffad inför allt och inget

Möller-Sibeliuss, Anna

Published in:
Vasabladet

Published: 28/11/2023

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Möller-Sibeliuss, A. (2023). Konsten att vara förbluffad inför allt och inget. *Vasabladet*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202401122493>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Konsten att vara förbluffad inför allt och inget

Tomas Mikael Bäck's tjugofjärde diktsamling "Alls ingenting" inleds med ett citat av den japanske 1600-talspoeten och haikudiktaren Matsuo Bashō: "Gå till en tall om du vill lära dig någonting om en tall".

Det är ett råd som lika gärna kunde komma från Bäck, och det gör det förstås också, indirekt. Det utmärkande för hans poesi är ju en ytterst konkret relation till verkligheten i kombination med ett envist sökande efter djupare mening.

Att insikterna inte nödvändigtvis kommer – eller kanske snarare att det som finns inte alltid blir noterat – är en del av processen, av poetens arbete med att försöka befinna sig i ett mottagligt och kreativt tillstånd. I en dikt sitter diktjaget vid en gammaldags skrivmaskin och kämpar med en text som inte vill ta sig och ger upp allt hopp om att lyckas säga det väsentliga.

Men uppgivenheten är kanske den bästa grogrunden för den rätta sortens öppenhet? För Bäck verkar i alla fall en sådan resignation vara av fruktbart slag, som när han dubbelydigt frågar sig: "Vad är det att skriva om? / Om och om?" eller lyfter fram obegripligheten i substantiverad participform eller som en invertering av begripandet: "Själva obegripandet?"

Ofta nog blir något väsentligt ändå sagt mitt i uppgivenheten, och det blir gjort med mycket små medel och subtilt antydda innebörder. Som i följande förtätade aforistiska kortdikter:

"Blickstill: ogenomtänkt", "Utsträckningen i rum och tid / skulle bli kärleksfull" och "Bedrövat gitter: / hur skulle ni / kunna nå mig?"

Det fascinerande är syntesen av säregen precision och nästan total öppenhet. Man tycker utsagorna träffar helt rätt men det är svårt att säga hur, för de kan fyllas med så olika erfarenheter.

Mer vilsamt registrerande än tankemässigt koncentrerade är Bäck's dikter med naturintryck, och inte för intet hänvisar han vid ett par tillfällen till den finlandssvenska modernistiska naturlyrikern framför andra, Rabbe Enckell. Självt ser han skönheten till exempel i en färgkomposition av rödklint, jungfruslända och citronfjäril eller i hur en vindil strör violett syrenblom över den stela trappan.

Naturdikterna innehåller också påminnelser om vad som kan dröja kvar i förgängligheten och i brutna samband:

"Tallgrenen / långt och lyckligt liv / knäcks inte av denna storm" och "Ett brunt / förvissnat tallbarr: / doften av fura intakt!"

På sätt och vis känns Bäck's "oväsentligheter" lika viktiga, alla hans okonstlade konstateranden om vad han ser, gör, minns och upplever. Att diktjaget cyklar längs strandpromenaden och smått irriterad väntar att det ska börja regna, att han sätter på samma cd-skiva än en gång i sin vägran att vara målinriktad, att han är glad att få äta leverlåda fast han inte är hund.

Och de gånger dikterna tematiserar intet – vilket bokens titel tar fasta på – sker det närmast med förundran eller i alla fall acceptans:

”Det är förbluffande: ingenting!”, ”Hur illustrera det gagnlösa?”, ”Helt sonika: / inte ett ord. / Det kvittar” och ”Din destination: / att hamna ingenstans”.

Bäck menar kanske att det är som med tallen: om man vill lära sig något om intet så måste man gå dit där orden, meningen och den egna existensen slutar. Med samma avsaknad av nostalgi som han förhåller sig till allt annat närmar han sig också detta, som ett faktum, av personligt och allmänt intresse, och utan att känslorna på något sätt skulle vara bortkopplade. I en två-ordsdikt i imperativ skriver han betecknande nog: ”Tillstå sensualism!”

”Alls ingenting” tematiserar vad titeln aviserar och gör det med passionerad lakonism, minimalistisk twist och all den uppmärksamhet som får ett vanligt liv att te sig som ett vanligt liv. Med andra ord alldeles förunderligt.

Anna Möller-Sibelius